

حضرت فاطمه علیها السلام فرمود: «خيار کَرَّ أَلْتَنُّکُمْ مَنَّا کِبُهُ وَأَکْرَمُهُمْ لِنَسَائِهِمْ»

بهترین شما کسانی اند که با مردم نرم ترند و زنان خویش را بیشتر گرامی می دارند.

(دلایل الإمامه، ص ۷۶)

اشعار فاطمی

دارد دل و دین می برد از شهر شمیمی
افتاده نخ چادر او دست نسیمی

تسبیح دلم پاره شد آن دم که شنیدم
با دست خودش داده اناری به یتیمی

حتی اثر وضعی تسبیح و دعا را
بخشیده به همسایه، چه قران کریمی

در خانه زهرا همه معراج نشینند
آنجا که به جز چادر او نیست گلیمی

ای کاش در این بیت بسوزم که شنیدم
می سوخت حریم دل مولا چه حریمی

آتش مزین آتش! در و دیوار دلش را
جز فاطمه در قلب علی نیست مقیمی

حالا نکند پنجره را وا بگذاریم
پرپر شود آن لاله زخمی به نسیمی

■ سید حمید رضا برقی

خورشید فسرد و ماه ناپیدا شد

آینه شکست و نور بی معنا شد

شب چیره به سرنوشت اخترها شد

روزی که امیرعشق بی زهرا شد

■ عباس خوش عمل کاشانی

عمریست رهین منت زهرائیم

مشهور شده به عزت زهرائیم

مردیم اگر به قبر ما بنویسند

ما پیر غلام حضرت زهرائیم

■ جواد حیدری

نوروز اکبر وقت دیدار است مردم
اسال بر داغی گرفتار است مردم
حرمت نیک ندارد ای سفره عید
چون مهدی زهرا عزادار است مردم

چرا مصیبت رحلت پیامبر (ص) تا این اندازه بر فاطمه (س) سنگین بود؟

مصیبتی که فاطمه(س) را
بی تاب کرده بود و تحمل
و قرار از او گرفته بود، چه
بود؟

ممکن است این سؤال
به خاطر خواننده محترم
خطور کند که درست است
مصیبت‌های فاطمه (س)
مصیبت‌های غیر قابل جبران
و بزرگی بود و هر یک از
آنها به تنهایی کافی بود
تا افراد معمولی و زنان
داغدیده‌ی دیگر را بیتاب
و بی‌قرار کند، اما برای

فاطمه اطهر با آن همه کمالات و فضایل و نیروی
فوق العاده‌ای که از نظر ایمان به خدا و روز جزا
داشت قابل تحمل بود و می‌توانست همه را بر خود
هموار کند و برای رسیدن به پادشاهی بزرگی که
خدای تعالی برای صابران مقرر فرموده لب فرو بندد؟
اما آن مصیبتی که فاطمه را بیتاب کرده و تحمل
و قرار را از او گرفته بود- اساساً فاطمه زهرا را به
عنوان اینکه یکی از افراد با ایمان و مسلمانان
متعهد و مسئول بود ملزم به فریاد اعتراض نموده
و به شکوه و ناله و بیتابی و بی‌قراری وا داشته بود-
آن مصیبتی بود که اسلام را از مسیر واقعی خود
منحرف می‌ساخت، و به عبارت دیگر با خانه نشین
شدن علی (ع) و روی کار آمدن منافقان، انحراف
در رهبری اسلام و مسلمین پیدا می‌شد و زحمات
بی‌امان و شبانه‌روزی پیغمبر اسلام در طول بیست و
سه سال پر تلاش همه از بین می‌رفت و از اسلام جز
صورت و نامی بیش نمی‌ماند و به دنبال این انحراف
صدها و هزاران انحراف غیر قابل جبران دیگری پیش
می‌آمد- چنانکه پیش آمد- این مصیبتی بود که نه
تنها برای فاطمه، بلکه برای هیچ مسلمان مسئولی
قابل تحمل نبود، و هیچ انسان با ایمان و متعهدی
در برابر آن نمی‌توانست ساکت باشد و بی‌تفاوت از
آن بگذرد، مگر نه آن است که خود پیغمبر اسلام
فرموده: «ذا ظهرت البدع فی امتی فلیظها العالم علمه
والأفعلیه لعنة الله والملائکة والناس اجمعین». اهر
گاه در میان امت من بدعت‌هایی پدیدار شد آنکس
که عالم است (و بدعت را می‌داند) باید دانش و اطلاع
خود را اظهار کند و گرنه لعنت خدا و فرشتگان و
همه‌ی مردم بر اوست. [

و در جای دیگر فرمود: هر گاه پس از من مردمان

لَکُم فِی أَسْوَه

مؤسسه فرهنگی
هنری فرهنگ
عاشورا - دزفول

ویژه نامه ایام فاطمیه

اسفند ماه ۱۳۹۳ ه.ش - جمادی‌الاولی ۱۴۳۶ ه.ق
سال پنجم - شماره ۷۱

www.roozedahom.com

■ حرف اول...

زینب عزیزم، دختر مهربانم، پس از من چه خواهی کرد؟
دخترم پس از مادر رنج‌ها و سختی‌ها و ابتلائات و امتحانات برای تو بسیار
است.

دخترم آماده‌ای تا رنج‌بینی و صبوری کنی؟

آماده‌ای تا بلا و مصیبت در نگاهت زیبا بنشیند؟

زینب عزیزم؛ دختر سه‌ساله ام نمی‌خواهم آن رنج‌ها و بلاها را برایت بگویم
اما همین قدر می‌گویم که در این همه درد، این همه غم، این همه ماتم که در
انتظار توست ساده‌ترین نشان امشب است که در فراق مادر نشسته‌ای! می‌گویی
چرا؟ برایت خواهم گفت.

دختر امشب که من می‌روم پدر و برادرانت هستند تا دل‌داری ات دهند. می‌بینی
برادرانت حسن و حسین چقدر حواسشان به توست و نگران حال تو هستند؟ ولی
دخترم از فردا که در مصیبت پدر و بردران گرفتار می‌شوی چه خواهد شد؟

دخترم از این به بعد وقتی با پدر هستی هر روزت از یک سو بهشت است و
بهشتی زیرا زیر سایه‌ی علی زیستن، بالاتر و والاتر است از این که زیر درختان
زیبا و پر ثمر و سایه گستر بهشتی باشی. با علی بودن یعنی تمام بهشت همسایه
نفس‌هایت باشد.

اما عزیزم پدرت علی را که می‌شناسی او یک لحظه از حق کوتاه نمی‌آید و برای
دین خدا کم نمی‌گذارد و کوتاه نمی‌آید. پس او دشمن بسیار خواهد داشت و
این آن چیزی است باعث می‌شود تا قاسطین و ناکشین و مارقین هرگز با او کنار
نیایند و مگر چند نفر از مردم در این
گروه‌ها نیستند.

پس دیری نخواهد پایید که تهمت‌های
ناروا پدر را فرا گیرد و برخی او را خارجی
بدانند و بگویند علی باید توبه کند و حتی
افرادی در شهر علی بگویند علی مگر نماز
می‌خواند؟

چرا گریه می‌کنی دخترم؟ نمی‌خواهی
باور کنی این قصه‌ی تلخ باورنکردنی را؟
دخترم گریه نکن مادرت تاب دیدن اشک
هایت را ندارد.

زینبم اشک‌هایت را بگذار برای غریبی
پدر گریه‌هایت را ذخیره کن برای سری
بشکافته که از مسجد خون‌آلود به خانه ات می‌آید. اشک‌هایت بگذار برای مردی
که همسرنا محرمش زهر در کامش می‌ریزد و تو باید برای او محرم و همدم باشی.
زینب عزیزم، جان بی‌مقصدی صبوری بی‌انتهایت. عزیزم زینبم گریه نکن
اشک‌هایت بگذار برای کربلا برای حسین برای تشنگی کودکان برای اسب‌هایی که
بر پیکر برادرت می‌تازند برای تازیانه‌ها برای اسارت برای کوفه برای شام خرابه.

زینب سه‌ساله ام گریه‌هایت بگذار برای سه‌ساله‌ی کربلا برای رقیه برای سه‌ساله...
دخترم زخم‌های تو از من بیشتر خواهند بود تو که هستی من آرام خواهم بود. آرام
خواهم رفت آرام آرام آرام.

خدا نگهدار زینب عزیزم

عبدالکریم خاضعی نیا

■ خبر...

مؤسسه فرهنگی هنری فرهنگ عاشورای دزفول برگزار می‌کند:

چهارمین سوگواره ملی شعر و پژوهش فاطمی

سوگواره ملی شعر و پژوهش
فاطمی، همزمان با آغاز ایام
فاطمیه برای چهارمین سال
متوالی در دزفول برگزار می‌گردد.
در این سوگواره که از سوی
مؤسسه فرهنگی هنری فرهنگ
عاشورا و در تاریخ جمعه ۱۵

اسفند در محل سالن مجتمع فرهنگی سینمایی دزفول برپا خواهد شد شاعران
بزرگ کشوری همچون حاج احد‌ده بزرگی، عبدالرحیم سعیدی راد، مرتضی حیدری
آل کثیر، احمد بابایی، محمد سهرابی، امیر مرزبان، عمار موحد، سید امین جعفری،
ایوب پرنده‌آور، عبدالرضا کوه مال جهرمی، علی رضا رنج‌کش، هاشم کرون، حسین
سنگری، جمال پناهی، ابراهیم نصراللهی و حمید رمی و ... به شعرخوانی خواهند
پرداخت.

سخنران مراسم دکتر محمدرضا سنگری پژوهشگر و محقق برتر کشور و مداحی
حاج صادق آهنگران به همراه بخش ویژه‌ی تجلیل از مادر و همسر شهید حمید
صالح نژاد از دیگر قسمت‌های مراسم می‌باشند.

سوگواره ملی شعر و پژوهش فاطمی در دو بخش صبح از ساعت ۸:۳۰ الی ۱۲:۳۰
و بعد از ظهر از ساعت ۱۵ الی ۱۸ به اجرا در خواهد آمد.

جهت کسب اطلاع بیشتر به سایت roozedahom.ir مراجعه و یا با شماره
تلفن‌های ۴۲۴۲۷۷۷۷ و ۴۲۴۲۷۷۷۷ تماس حاصل فرمایید.

ویژگی‌های حضرت زهرا(س) در کلام رهبر انقلاب

* **در صحنه بودن؛** «در زندگی معمولی این بزرگوار، یک نکته مهم است و آن
جمع بین زندگی یک زن مسلمان در رفتارش با شوهر و فرزندان و انجام وظایفش
در خانه از یک طرف، و بین وظایف یک انسان مجاهد، غیور، خستگی‌ناپذیر در
برخوردش با حوادث سیاسی مهم، بعد از رحلت رسول اکرم (صلی الله علیه و آله)،
که به مسجد می‌آید و سخنرانی و موضعگیری و دفاع می‌کند و حرف می‌زند
و یک جهادگر به تمام معنا و خستگی‌ناپذیر و محنت‌پذیر و سختی‌تحمل‌کن
است، از طرفی دیگر.» ۱۳۶۸/۹/۲۲

* **ساده زیستی؛** «ساده زیستی دختر پیامبر یک نمونه برای زنان امروز جامعه
ماست. ما روحیه مصرف‌گرایی را کنار بگذاریم و در زندگی به حد لزوم اکتفا
کنیم و از افراط بپرهیزیم و آرزوهای حقیر و کوچک را فدای ارزش‌های بزرگ
بکنیم؛ نمونه کامل آن را در زندگی فاطمه زهرا (علیها السلام) می‌توان در تاریخ
مشاهده کرد. جهیزیه دختر پیامبر، فقیرانه‌ترین جهیزیه‌ای بود که در آن روز
در بین مردم رایج بود.» ۱۳۶۴/۱/۱۴

حضرت فاطمه علیها السلام فرمود:

اگر به آنچه تو را به آن فرمان می دهیم عمل کنی و از آنچه برحذر می داریم دوری کنی ، از شیعیان مایی و الا هرگز .

(بخار الأنوار ، ج ۶۸ ، ص ۱۵۵)

معرفه کتاب

♦ نام کتاب:

دانشنامه فاطمی علیهاالسلام

- تهیه کننده: به اهتمام پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی
- ♦ تعداد صفحات: ۶جلد
- ناشر: سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی
- ♦ محل نشر: تهران
- ♦ تاریخ انتشار : ۱۳۹۳

دانشنامه ی فاطمی در سال ۱۳۸۱ شمسی به پیشنهاد حضرت آیت الله عبدالله جوادی آملی و با نظارت علمی حجت الاسلام علی اکبر رشاد و تحت نظارت شورای علمی دانشنامه، در قالب مقاله های تفصیلی آغاز به نگارش شد و تا سال ۱۳۷۸ شمسی مقاله های فراوانی، مطابق با ساختار دانشنامه امام علی(ع)، تألیف شد.

این کتاب دارای ساختار موضوعی و در بردارنده ی ۱۱۷ مدخل اصلی، در شش مجلد، و در دو محور اساسی است.بیکره ی اصلی دانشنامه، شامل ۶۸ مقاله درباره ی زندگانی، شخصیت و منزلت، سیره و تعالیم حضرت فاطمه ی زهرا(ع) است.بخش ملحق و مکمل دانشنامه، مشتمل بر ۴۹ مقاله، در تحلیل موضوعات اساسی راجع به زن و خانواده، با استناد به منابع دینی و با توجه به آرای جدید و نظرها و نیازهای دوره ی معاصر است.

مقالات این دانشنامه، براساس موضوع تنظیم شده اند. جلد اول به زندگی آن حضرت(س)، از ولادت تا شهادت، و اشخاص مرتبط با ایشان اختصاص یافته است. جلد دوم دربردارنده ی مقالاتی در فضایل حضرت فاطمه(س)، سیره ی آن حضرت(ع) و معرفی ایشان از دیدگاههای گوناگون است. جلد سوم معارف فاطمی است، در معرفی آثار آن حضرت(س) و معارف نظری و عملی ایشان. در جلدهای چهارم، پنجم و ششم، مقالات فقهی – حقوقی و اجتماعی، درباره ی حرمت و حقوق زن، سامان یافته است. در این کتاب با زبان و روش علمی و استناد به منابع معتبر شیعه و اهل سنّت، به دفاع از حقایق و رخدادهای تاریخی، همان گونه که بوده، پرداخته شده و از اظهار نظرهای غیر مستند و دخالت دادن احساسات، پرهیز گردیده است.

برخی از منابع استفاده شده در نگارش کتاب:

۱– الذریه الطاهره النبویه ۲– کنزالعمال ۳– دلائل الامامه ۴– مفاصل الطالبین

نماز در خطبه فدکیه

یکی از معارف قرآنی تأکید شده در خطبه فدکیه،

نماز است. بی شک اهمیت این تکلیف بزرگ الهی بر کسی پوشیده نیست، این مسأله به قدری اهمیت دارد که در قرآن کریم ۹۹ آیه درباره نماز آمده‌است.

نماز وظیفه ای برای تمام امت ها در ادیان الهی

در قرآن کریم، یکی از دعاهای حضرت ابراهیم به درگاه الهی، قرار گرفتن خود و ذریه اش در زمره نمازگزاران است، آن جا که می‌فرماید:رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ وَ مِنْ ذُرِّيَّتِي رَبَّنَا وَ تَقَبَّلْ دُعَاءِ (۴۰/ ابراهیم)؛ پروردگارا! مرا بر پادارنده نماز قرار ده، و نیز از فرزندانم [برپادارندگان نماز قرار ده.]

و پروردگارا! دعایم را بپذیر. و

همچنین یکی از توصیه‌های لقمان حکیم به فرزندش این است که: يَا بُنَيَّ أَقِمِ الصَّلَاةَ(لقمان/۱۷)؛ پسرمن! نماز را برپا دار.

امام صادق (ع) در روایتی می‌فرماید: نماز، بهترین کارها نزد خداوند و آخرین وصیتهای پیامبران الهی است.^۱

اهمیت و جایگاه نماز در روایات

از بهترین منابعی که می تواند ما را به درک اهمیت و جایگاه این فریضه بزرگ الهی نزدیک نماید، روایات معصومین (علیهم السلام) است.

روایات بسیار زیادی درباب اهمیت نماز، ارزش و جایگاه نماز در دین و آثار فردی و اجتماعی نماز برای انسان ها وارد شده که نشان از اهمیت این فریضه بزرگ الهی در نزد اولیا و اوصیای الهی دارد؛ از جمله این که: نماز معراج مؤمن ^۲، نور مؤمن ^۳، علامت و نشانه‌ی ایمان ^۴، ستون دین ^۵، بهترین وسیله تقرب الهی ^۶ و پرچم اسلام ^۷ بیان شده است، و نبی مکرم اسلام جایگاه نماز را در دین، مانند جایگاه سر در بدن معرفی می‌کند ^۸.

و مولای متقیان علی(ع) می‌فرماید: هر چیز دارای سیماست ، سیمای دین شما نماز است ^۹. و در جای دیگر می فرماید: نزدیکترین وقتی که بنده به خدا نزدیک می شود، در هنگام سجده است ^{۱۰}.

نماز ؛ پاک کننده از تکبر و خود بینی

یادگار نبوت، بانوی دو عالم، فاطمه زهرا(س) در خطبه فدکیه به یکی از مهم‌ترین آثار این فریضه الهی بر انسان اشاره نموده و می‌فرماید:

«والصلاة تنزیهاً لکم عن الکِبَرِ» [خدایتعالی] نماز را وسیله‌ی پاک شدن از کبر قرار داد.

آری در این فراز هدف از نماز نزهت و پاکی از کبر معرفی می‌شود؛ چرا که ریشه‌ی تمام صفات و منشأ همه محرومیت‌ها از نیل به کمال واقعی انسان، صفت تکبر است. مراد از تکبر آن نیست که انسان در راه رفتن و نشستن طوری رفتار نماید که خود را ممتاز از دیگران نشان دهد؛ بلکه تکبر همان روح خودبینی و طغیان درونی انسان در برابر فرمان خداست. قرآن مخالفان مکتب وحی را «مستکبر» معرفی می‌نماید چرا که آنان در برابر انبیا سرکشی نمودند و در نتیجه خود و امتشان را به بدبختی دنیا و آخرت سوق دادند.

آنچه که موجب سقوط بشر گشته غرور به ثروت و علم و قدرت خویش و روح گردن کشی و فقدان روح تسلیم در برابر مکتب انبیاست. و بهترین عامل عملی که در انسان زمینه‌ی خضوع و فروتنی را فراهم می‌کند، نماز است ^{۱۱}.

- ^۱ . میزان الحکمه ، ج ۵، ص ۳۹۷
- ^۲ . کشف الاسرار، ج ۲ ، ص ۶۷۶ سرالصلوة ، ص ۰۷، اعتقادات مجلسی ، ص ۲۹
- ^۳ . شهاب الاخبار، ص ۵۰. نهج الفصاحه ، ص ۳۹۶.
- ^۴ . شهاب الاخبار، ص ۵۹
- ^۵ . میزان الحکمه ، ج ۵، ص ۳۷۰
- ^۶ . تحف العقول ، ص ۴۵۵
- ^۷ . کنز العمال ، ج ۰۷، ص ۲۷۹، حدیث ۱۸۸۷
- ^۸ . کنز العمال ، ج ۰۷، حدیث ۱۸۹۷۲
- ^۹ . بخار الانوار، ج ۸۲، ص ۲۲۷
- ^{۱۰} . بخار الانوار، ج ۸۲، ص ۲۳۳
- ^{۱۱} . حسینی زنجانی، عزالدین، شرح خطبه حضرت زهرا(س)، ص۳۴۹-۳۵۲

حضرت فاطمه علیها السلام فرمود: «إلزم رجلاًها؛ فَإِنَّ الْجَنَّةَ تَحْتَ أقدامها»

در خدمت مادر باش ؛ زیرا بهشت زیر قدم های مادران است .

(کنزالعمال ، ح ۴۴۳/۴۵)

حضرت زهرا ، بقیه النبوه

و حضرت مهدی، بقیة الانبیاء وبقیة العترة

الف: حضرت زهرا(س) باقیمانده وادامه ی نبوت است.

حضرت زهرا(س) پس از خواندن خطبه‌ی فدکیه و بازگشت به خانه، سخنانی گفتند. حضرت علی(ع) ایشان را، با این لقب مورد خطاب قرار دادند: یاابنةالصفوهوبقیة النبوه.

ب: حضرت مهدی (عج) باقیمانده وادامه همه انبیای الهی

حضرت حکیمه خاتون در ضمن نقل حدیث شب تولد امام زمان(عج) می گوید: او را خدمت امام عسکری(ع) آوردم؛ پس…فرمود: (سخن بگو ای حجه الله وبقیه الانبیاء ونورالا صفیاء وغوث الفقراء وخاتم الا وصىاء ونور الا تقیاء…؛ پس او (عج) فرمود: اشهد ان لا اله الاالله و…)..

پس می بینیم که امام عسکری(ع) او را با لقب (بقیه الانبیاء) باقیمانده انبیاء خطاب کرد.

ج: حضرت مهدی(عج) باقیمانده بر گز بدگان وعترت پیامبر است.

در استغاثه به حضرت مهدی(عج)، بعد از خواندن دو رکعت نماز می‌گوییم: سلام الله الکامل التام الشامل العام… علی… سلاله النبوه وبقیه العترة والصفوه صاحب الزمان. پس درود خدا را بر کسی که باقیمانده عترت وصفوت است، می‌فرستیم.

د: حضرت مهدی(عج) بقیة الله است.

روایات زیادی داریم که امام زمان (عج) بقیة الله است. در ذیل به برخی از آنها اشاره می‌کنیم؛

۱) عمران بن داهر می گوید: مردی به امام صادق(ع) عرض کرد: آیا می توانیم به حضرت قائم(ع) به عنوان امیر المؤمنین درود بفرستیم وبگوییم(السلام علیک یا امیر المؤمنین). حضرت فرمود: خیر، آن اسم خاص امیرمؤمنان علی(ع) است؛ که خداوند او را به این نام نامیده است. هرگز کسی را جز او نتوان به این نام نامید. هر کس به این نام نامیده شود؛ چه قبل از امیر المؤمنین علی(ع) باشد، چه بعدش، کافر است. عرض نمود: پس چگونه بر او سلام کنیم؟ فرمود: بگو (السلامعلیک یا بقیةالله)، سلام بر توای باقیمانده خدا. سپس امام صادق(ع) آیه ۸۶ سوره هود را تلاوت فرمود که: (باقیمانده الهی بهتر است برای شما، اگر مؤمن باشید).

۲) از امام صادق (ع) نقل می کنند، که حضرت در ترسیم روز پر شکوه ظهور می فرماید: امام زمان(ع) نخستین چیزی که به زبان می آورد، این آیه شریفه است (باقیمانده الهی برای شما بهتر است، اگر مؤمن هستید) سپس می فرماید: **بقیة الله من هستم؛ من حجت الهی و خلیفه الهی بر شما هستم.** پس هیچ مسلمانی در روی زمین بر او سلام نمی کند، مگر به این عبارت که: سلام بر شما ای بقیة الله در زمین الهی.

۳) امام هادی(ع) در ضمن بیان اوصاف امام مهدی(عج) می فرماید:

او کسی است که وحدت کلمه ایجاد می کند ونعمتها را کامل می سازد. خداوند حق را به دست او تحقق می بخشد وباطل را نابود می سازد. او مهدی منتظر شماس‌ت. آنگاه این آیه را تلاوت کرد: (بقیة الله خیر لکم) سپس فرمود: به خدا سوگند بقیة الله (تنها بازمانده از حجت‌های الهی) اوست.

احسان به پدر و مادر؛ جلوگیری از خشم خدا

یکی از معارف قرآنی مورد تأکید در خطبه فدکیه احسان به پدر و مادر است. حضرت فاطمه(س) در خطبه فدکیه می‌فرماید: «ویرالوالدینوقایةمن السخط» خداوند متعال فرمان برداری و اطاعت از پدر و مادر را سبب ایمنی از غضب و خشم خویش قرار داد.

احسان به پدر و مادر در کنار اعتقاد به یگانگی خداوند متعال

فرمان برداری از والدین را «برّ» می‌گویند . در قرآن کریم ۵ آیه درباره احسان به پدر و مادر آمده است و در تمام این آیات، احسان به والدین در کنار اعتقاد به خداوند متعال و در بلافاصلگی آن قرار داده شده است؛

به عنوان مثال در مدح یحیی بن زکریا می‌فرماید: «و برا بوالدیه و لم یکن جبارا عصیا»: یحیی(ع) نسبت به پدر و مادر خود فرمان بردار بود و نسبت به آنان جبار و نافرمان نبود.

و یا در سوره اسراء می فرماید: و پروردگارت فرمان قاطع داده است که: جز او را نپرستید، و به پدر و مادر نیکی کنید هرگاه یکی از آنان یا دو نفرشان در کنارت به پیروی رسند [چنانچه تو را به ستوه آورند] به آنان اف مگوی و بر آنان اباتگ مزن و اُ پرخالش مکن، و به آنان سخنی نرم و شایسته او [بزرگوارانه] بگو. (۲۳) برای هر دو از روی مهر و محبت، بال فروتنی فرود آر و بگو: پروردگارا! آنان را به پاس آنکه مرا در کودکی تربیت کردند، مورد رحمت قرار ده. (۲۴)

از مضامین آیه شریفه چنان برمی‌آید که برخورد با پدر و مادر باید در نهایت احترام و خضوع و تواضع صورت گیرد.

در تفسیر میزان در زیرآیات مذکور توضیح داده است که:

معلوم می‌شود مساله احسان به پدر و مادر بعد از مساله توحید خدا واجب‌ترین واجبات است هم چنان که مساله عاق والدین بعد از شرک ورزیدن به خدا از بزرگترین گناهان کبیره است، و به همین جهت این مساله را بعد از مساله توحید و قبل از سایر احکام اسم برده و این نکته را نه تنها در این آیات متذکر شده، بلکه در موارد متعددی از کلام خود همین ترتیب را به کار بسته .

و این اهمیت سبب شده است که صدیقه طاهره(س) در خطبه گرانقدر فدک، مهربانی با والدین را مانع از غضب الهی ذکر نماید و در چندین روایت به این مسأله تصریح شده است از جمله:

در کافی از ابراهیم بن شعیب از امام صادق(ع)

روایت شده که به خدمت امام عرض کردم: پدرم به غایت سن پیری رسیده و ضعف پیدا کرده و در وقت قضای حاجت او را کمک می‌کنم. امام فرمود: اگر توانستی خودت با مباشرت این عمل را انجام بده و خود به تنهایی به کارهای او رسیدگی نما و با دست خود به دهانش لقمه بگذار؛ زیرا به راستی این کار برای فردای تو، سپر است. یعنی این کار سپر غضب الهی است.

از امام سجاد(ع) نیز روایت شده است که فرمود: شخصی به پیامبر اکرم(ص) گفت: یا رسول الله؛ عملی از منکرات نمانده که من آن را انجام نداده باشم. آیا برای من با آن همه گناهان در توبه باز است؟

رسول اکرم(ص) فرمود: آیا پدر و مادرت زنده هستند؟ گفت: پدرم زنده است.

فرمود: برو به او نیکی و مهربانی کن. به محض این که سؤال کننده از محضر رسول(ص) خارج شد، پیامبر فرمود: ای کاش مادرش در قید حیات بود.

از این جمله معلوم می‌شود که مهربانی با مادر بیشتر از پدر در کفاره‌ی گناهان مؤثر است.

نیز امام سجاد(ع) در صحیفه‌ی سجادیه، دعای ۲۴، از ذات اقدس الهی چنین درخواست می‌کند: بارالها! مرا آن چنان قرار بده که از والدینم مانند پادشاه ستم کار بترسم ودر عین حال مانندمادر بر آن دو مهربان باشم(عاطفه ممزوج از ترس ومحبت).

